

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ, Ο ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Κατ' αφήγησιν του συντρόφου του ήρωϊκού κλέφτη, Φραγγίστα)

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

ΥΜΦΩΝΑ με το σχέδιο του Παπαδοπούλου, Έλληνες κλέφτες και Ρώσοι στρατιώτες θα ξεστράτιζαν κατά των Ιωαννίνων και θα τα πολιορκούσαν.

Για να γίνουν όμως όλα αυτά, χρειαζόταν προετοιμασία. Κι' ο Κατσαντώνης ξαναπέρασε στ' "Αγραφα, για να μιλήσει στους ραγιάδες και να τους ξεσηκώσει εναντίον των τυράννων. Άφησε μόνον στην Λευκάδα μερικά παλληκάρια του, που ήταν βαρεία λαβωμένα για ανάγκη νοσηλείας.

"Όταν έφτασε ο Κατσαντώνης με τα παλληκάρια του στ' "Αγραφα, δεν έλασε καθόλου καιρό. Άρχισε να στρατολογή νέους συντρόφους και να κατηχή τους Έλληνες για τη μεγάλη εθνική υπόθεση, για την εξέγερση προς άποτίναξιν του τουρκικού ζυγού. Συγχρόνως συνεννοείτο και με τον Παπαδόπουλο, τον οποίο κρατούσε ένδημο για τις ενόγειές του.

"Ετσι η μεγάλη υπόθεση είχε πάρει καλό δρόμο. Οι άλλοι Έλληνες άταραχοί συμφώνησαν, χωρίς τον παραμικρό διαταγμό, να χτυπήσουν τους Τούρκους. Οι ραγιάδες περίμεναν άνωπονα την ημέρα της επαναστάσεως. Τ' όνομα του Κατσαντώνη ήταν σ' όλων τα στόματα.

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΡΩΣΤΟΣ

Μά συνέβη ξαφνικά κάτι το άπρόοπτο, κάτι το θλιβερό, κι' όλα μείνανε στη μέση, κι' όλα τ' αχθία ναυαγήσανε.

"Ο Κατσαντώνης αρρώστησε, κι' άρρωστος έπεσε στα χέρια των Τούρκων, οι οποίοι τον θανάτωσαν με σκληρά βασανιστήρια, όπως θα σ' εδιηγηθούμε λεπτομερώς παρακάτω.

Σχετικό με τη λεβεντιά και το τραγικό τέλος του Κατσαντώνη, είναι και το παρακάτω δημοτικό τραγούδι :

Τ' έχουν της Γκούρας τα βουνά και στέκουν βουρ-
(καμένα,
κι' έχουν μεγάλη κορυφή στα σύγνεφα κρυμμένη :

Μή τάχα μπόρες και βροχές, σεισμοί κι' άστροπε-
(λέκια
τά παραδέρνουν άγρια και τ' άβουρο τυπάνε !

"Ο Κατσαντώνης πίστθηκε, ο τρομερός ο κλέφτης !

Άρματωλός έξασκουτός, λιπαρά των Άγραφων,
πού τ' όνομά του έτρεμε ή γη όπου πατούσε,
κι' όταν περνούσε τα βουνά γέλαν τον χαιροτού-
(σαν.

Σκούζουν άδειοι στα σύγνεφα, στα έλατα τ' άφρόνια
δένδρα, βουνά και σύγνεφα, λουλούδια και γερά-
(κια.

Τρέμουν, σπαράζουν στ' όνομα του κλέφτη Κα-
(τσαντώνη !

Χαρά στη μύνη πούκαμε τέτοιο παιδί λιανότατο
και στ' "Αγραφα που γέννησαν τον έξασκουμένο
(κλέφτη.

Λιπήθηκε ο πλάστης μας το σκληραμένο γένος,

Τόν Κατσαντώνη έστειλε, για να τη λειβερώση
τη δύστυχη πατρίδα μας, που ζωντανή εκράτει
στά σιδερένια νύχια του τ' τρομερού θηρίου,

ο φοβερός "Αλ'ηπιασας, το "Αρβανίτικο ο κλέφτης.
"Ηλιε στον κόσμο μη φανής, χορτάρι μαραθίτη,

ποτάμια πάφτε το νερό και σεις βουνά ραγίστα.
Και σεις λουλούδια του Μαγιοῦ πλέον μη πρασινίστα.

"Εξασκουμένα "Αγραφα και κλέφτια λημέρια,
κλάμτε με μαύρα δάκρυα, φορέστε τα μαύρα,
Φύνα η γη "Ελευθερία, άφου ή γη σ' εδιώνει,

μαύρο μανδύα φόρεσε κι' άνέβα στα ούράνια,
κι' όλα τ' άστέρια τ' ούρανοῦ, σπεφιά διαμαντίνα,
βάλε τα σ' το κεφάλι σου, το χιλιόπικραμένο.

"Εχε τα μαύρα σύγνεφα για φοδερό σου θρόνο,
"Εχε για μάτι άστραπη, σπαθί τ' άστροπελέκι.

Τό γυό σου το μονάκριβο, τόν κλέφτη Κατσαντώνη,
όπου τον κόσμο τράμαζε τ' όφοβε" όνομά του,

τόν πιάσανε και ζωντανόν στά Γιάννενα τόν σέρνουν.
Τό γκαρδικό άδέρφι του, ο Γιόργιος ο Χασιώτης,

δεμένος με τ' αϊδερα, έξοπια ακολουθαί,
και τη λαμπρή άνήμερα στον πλάτανο τούς σέρνουν.

"Ο Κατσαντώνης γύρισε και λέει τού Χασιώτη :
"Καρδιά, Χασιώτη μ' άδερφέ, και μη λιγοκαρβίλεις.
Εκώμαμε τού χρέος μας σ' αν άξια παλληκάρια.

Τά "Αγραφα ποτίσαμε με "Αρβανίτων γαίμα,
ποτέ δέν εδελιάσαμε, στο θάνατό μας πάρα

βάλε καρδιά τ' ούδερο και θάνατο μη τρέμεις.
Σήμερα, Γιόργιο, ο Χριστός άνέθε στα ούράνια,
και σ' αν μ'ας σφάζουν σήμερα, στους ούρανοῦς θα πάμε !...
Ποδαί, άδέρφι μου πιστό, καμίνε Αλεπινώτη,
και σ' ού, Φραγγίστα μ' άδερφέ, πιστό μου παλληκάρι,
έμ'ας θα μ'ας σκοτώσουνε και σεις μένετε πίσω.
Τό γαίμα μας, πού θα χυθή, εδίκησι ζητάει.
Μήν πάμετε τόν πόλεμο και μη λιγοκαρβίτε,
συνάξτε τ' αϊδουλακία μας, τ' άξια μου παλληκάρια,
και πότε τους, αν μ' αγαπούν, τ' αϊμα μου να πάρουν,
τη δύστυχη πατρίδα μας να τήνε ξεσκλαβώσουν.

Θά δημοσιεύσουμε πού κάτω, με τη σειρά, όλα τα δημόδια τραγούδια που έφτιασε ο λαός για τούς Κατσαντωνίους. Τραγούδια περίφημα στο είδος τους. Το παραπάνω δημοσιευόμενον το πήραμε από τόν Φραγγίστα, ο οποίος πρόσθεσε, όπως φαίνεται, στο δημοτικό τραγούδι στίχους δικούς του.

Και τώρα, ξαναγυρίζουμε στη διήγησή μας : "Ενώ ο Κατσαντώνης κατηχούσε, όπως γράψαμε λίγο πού άνω, τούς χριστιανούς, άρρωστησε ξαφνικά από βλογιά. Πώς τού συνέβη το κακό αυτό ; "Επαλήθεια βλογιάς δέν έσπρχε τόν καιρό αυτό στ' "Αγραφα. "Ο Φραγγίστας γράφει δι' ο περίφημος κλέφτης άρρώσθηκε από τ' κακό τού, για τ' σκοτασμό του δίπλα και τών άλλων παλληκάριων του, κατά τη μεγάλη μάχη εναντίον του "Αγα Μονχορτάρη.

Μά αυτό δέν μπορεί να το δεχθί κανείς. Από την ημέρα του αίμα-
τοκυλισματος αυτού είχε περάσει άρκετός καιρός. "Ο Κατσαντώνης λι-
πήθηκε βέβαια για τόν χαμό τού δίπλα και

των άλλων παλληκάριων του, αλλά δέν νική-
θηκε ωστόσο στη μάχη αυτή. "Αντιθέτως διέ-
σπασε τούς "Αρβανίτες και έξέφυγε, σκορπίζον-
τας γύρω του τ' ό θάνατο. Έκτός αυτού, με-
σολάδησε έντομεταξόν και τ' ταξίδι του στη

Λευκάδα. Δέν άρρώσθηκε λοιπόν άπ' τόν και-
μό του ο Κατσαντώνης. Δέν φέρνει εξ άλλου
βλογιά ή μεγάλη στενοχωρία. Φαίνεται μάλλον δι' ο τρομερός κλέφτης κόλλησε την
άρρώστεια αυτή από κάποιον. Σ' κανένα χωριό
ίσως τών "Αγραφων. Αυτό είναι τ' πιθανώ-
τερον.

"Αρρωστος βαρεία λοιπόν ο Κατσαντώνης,
φλεγόμενος από τόν πυρετό, αναγκάστηκε να
σταματήσει κάθε τόν ενέργεια για την εξέ-
γερση κατά των τυράννων.

"Ο άδελφός του ο Χασιώτης, βλέποντας τη
σοβαρή κατάσταση τού ήρωϊκού κλέφτη, κα-
τάλαβε πώς τού χρειαζόταν άνάπαυσι. Έπρε-
πε να βρούν ένα άσφαλές μένος να τόν κρύ-
ψουν, μακριά από τ' μάτια των "Αρβανιτών
δων, μακριά από τ' μάτια τών προδοτών.

Φόρεσε τόν άρ-
ρωστο καπετάνο, πού βαριθυγοῦσε, σ' ένα φορείο, φτιαγμένο από έ-
λατόκλαδα, και τόν μετέφερε με πέντε από τ' αῖ πομπημένα παλ-
לקάρια σ' ένα σπήλαιο, στη θεία Μοναστηρία της Εφονταίας. Στρώ-
σανε εκεί, στον άρρωστο κλέφτη, προδίκαι και μαλακά, μυροδόλα κλα-
διά, και τόν πλαγιάσανε μαλακά-μαλακά.

"Ο Χασιώτης άγρυπνούσε νυχτοήμερα πάνω από τ' κεφάλι του.
Ποτέ άδερφός δέν έδειξε τόσο στοργή και τόσο άφοσίωση για τόν
άρρωστο άδελφό του.

Τήν άρχηγία τών παλληκάριων τού Κατσαντώνη τήν πήρε τώρα ο
τρίτος άδελφός του, ο Αλεπινώτης. Τό ζήτησε αυτός ο ίδιος ο Κατσαν-
τώνης : "Αν και τόν έκαψε ο πυρετός, κάλεσε τα παλληκάρια του και
τούς τ' όλεσε :

—"Ο Αλεπινώτης θάνα ο καπετάνιος σας, όσο να γιάνω !

Και τ' αῖ παλληκάρια του ήπακούσανε.

Τούς σύστησε άκόμα να τρυφίζουν όσο θάνα άρρωστος γύρω στη
ασηλιά, για κάθε ένδεχομένο.

"Ενα μήνα χαροπάλεψε ο Κατσαντώνης μέσ' στη ασηλιά, χωρίς για-
τρό, χωρίς φάρμακα. Πού να βρούν γιατρό στις έρημες αυτές ; Πού
να τολμήσουν να φέρουν κανένα πρακτικό κομπογιαννίτη, πού θα τούς
πρόδινε ; ...

(Άκολουθεί)

"Αρβανίτης όπλαρχηγός